

ב"ה, י"ד בסיון התשע"ג
23 במאי 2013
תיק 73023

פסק דין

בעניין שבין
התובע
לבין
הנתבע

א. תמצית העובדות המוסכמות

הנתבע הינו בעל מניות עיקרי בחברת א' (להלן "החברה"). התובע הינו בעל מניות בחברה, לאחר שהשקיע בה בסבב הגיוס הראשון. בנובמבר 2007, הייתה החברה בקשיים. י, יצר קשר בין התובע והנתבע במטרה שהתובע יזרים כסף לטובת העניין. במסגרת הסכם שנתם בתאריך 7 בנובמבר 2007, התובע העביר לנתבע סך של 100,000 ₪ במסגרת הלוואה שיש בה מרכיבים של השקעה (ובעניין זה עיקר המחלוקת שביניהם). אין חולק, שמטרת הלוואה הייתה שהכספים יועברו לחברה שהייתה באותה עת בקשיים, ושהם יושקעו בדרך של הלוואת בעלים של הנתבע בחברה. אין חולק, כי מועד פרעון הלוואה על פי החוזה (סעיף 1.1) הוא: "במועד בו תפרע החברה את הלוואת הבעלים ו/או תמיר אותה למניות בחברה, לפי המוקדם שבהם". במהלך 2009, התקיימו התנאים האמורים בסעיף 1.1, בכך שהחברה המירה את הלוואת הבעלים למניות, כך שאין חולק שחלה חובה על הנתבע להשיב את הלוואה או ההשקעה. בנובמבר 2011, פנה התובע לנתבע, וביקש את כספו ואז התגלעה המחלוקת. לטענת התובע, על פי החוזה חובת הנתבע היא לשלם לו כסף. לטענת הנתבע בהתאם לחוזה, למעשה החוב נפרע בהעמדת מניות לזכותו של התובע. עלתה האפשרות למכור את מניות החברה שנפרעו תמורת הלוואת הבעלים הנ"ל לצד ג', באופן שמכירת המניות תהווה פירעון החוב, אך הדבר לא התממש. מחלוקת זו היא עניינה של התביעה.

על פי סעיף 3.4 להסכם: "סמכות השיפוט על פי הסכם זה נתונה לבית הדין לממונות שעל יד כולל "ארץ חמדה" בירושלים". הצדדים גם חתמו על הסכם בוררות מפורט של בית הדין.

ב. טענות התובע

לטענת התובע, הכסף הועבר כהלוואה אישית לנתבע.

לטענתו, לאחר שהשקיע בסבב הגיוס הראשון, הוא לא רצה לסכן את כספו באופן משמעותי שוב, ועל כן סירב להשקיע באופן ישיר, ולא רצה לרכוש מניות של החברה, או לתת הלוואת בעלים כך שהחברה תוכל להחליט להקצות לו מניות, כפירעון ההלוואה. זו הסיבה, שלטענתו לא השקיע באופן ישיר בחברה, אלא הלווה לנתבע הלוואה אישית.

על פי סעיף 1.3 לחוזה, נקבעה בנוסף להחזר ההלוואה, גם תמורה:

1.3 התמורה [הנתבע] נותן בזאת [לתובע] אופציה שאיננה ניתנת לביטול, לרכוש מ[הנתבע]

1,500 מניות של החברה המצויות בבעלותו וזאת ללא כל תשלום נוסף מעבר להלוואה

(להלן: "האופציה"). כמו כן יהיה [הנתובע] זכאי לקבל את כל ההטבות מכל סוג שהוא

שתהיינה למניות לגביהן נתנה האופציה, לאורך כל חיי האופציה (להלן: "התמורה").

אופציה זו, ניתנה ללא תנאי ואין בינה לבין פרעון ההלוואה דבר. עד כמה שיש בתמורה זו בעיה של ריבית, הוא מוותר על זכות זו.

התובע מסכים לכך שלפי סעיף 1.6 לחוזה שביניהם, הנתבע ממחה לתובע את זכויותיו בהלוואת הבעלים שנתן הנתבע לחברה מכספי התובע. באותו סעיף עולה האופציה לפירעון ההלוואה שבין התובע לנתבע בדרך של הקצאת מניות על שמו. אך מסביר התובע, שסעיף זה נועד כל כולו להוות בטוחה לפירעון ההלוואה ולא דרך לפירעון בעל כורחו של התובע.

כיוון שהוא אינו מעוניין במימוש הבטוחה, אלא בפירעון ישיר של ההלוואה, לא ניתן לכפות אותו לקבל מניות כאלה ואחרות, אלא חובת הנתבע להשיב לו את כספו בדרך של תשלום כספי.

את הפרשנות של הסעיף בחוזה, על פיה לא ניתן לכפות עליו פירעון בדרך של הקצאת מניות, תומך התובע בכמה ראיות:

א. פתיחת הסעיף במילים "להבטחת החזר ההלוואה...". הדבר מוכיח שכל הסעיף מדבר על קיומה של בטוחה, ולא הגדרת אופן הפירעון.

ב. טיטות החוזים שבין הצדדים מורות שאומנם בקשת הנתבע הייתה להשקעה, אך דרישת התובע הייתה למתן הלוואה בלבד כיוון שהוא לא חפץ לסכן את כספו בהשקעה בחברה.

עקרון זה נשמר גם בסופו של דבר, שכן לאורך החוזה נעשה שימוש במילה "הלוואה".

ג. ביטוי להיות ההלוואה, הלוואה אישית לנתבע (ולא השקעה בחברה), היא העובדה שהשיק ניתן כשיק אישי על שמו של הנתבע, ולא הועבר על ידי התובע לחברה באופן ישיר.

בדיון השני, טענה ב"כ התובע, שהדרישה להלוואה ולא להשקעה הובהר לנתבע על ידה באופן ברור בשיחת טלפון אחרי קבלת נוסח הסכם מהנתבע שבה עלתה הגישה האחרת, ולפני חתימת ההסכם. לטענתה, זהו בדיוק הבסיס לניסוח של סעיף 1.6 אשר קובע את הלוואת הבעלים כבטוחה בלבד.

לטענת התובע, באופן מעשי לא הוקצו לו גם מניות – כך על פי בדיקה ברשם החברות. במהלך 2009, היתה החלטה להסב את הלוואת הבעלים למניות בחברה (מניות נחותות), אך אלו לא הועברו על שם התובע. גם אם נרשמו מניות על שמו, בדרך זו או אחרת הדבר נעשה ללא הסכמתו, והוא אינו מסכים למימוש הבטוחה, אלא דורש פירעון כספי של ההלוואה שניתנה.

ג. טענות הנתבע

הנתבע כאמור, מודה בקבלת הכסף.

לטענתו, הסיבה שהתובע לא השקיע באופן ישיר בחברה נבע מכך שבסבב הגיוס בנובמבר 2007, התמורה שהתקבלה עבור המניות היתה פחותה מאשר התקבלה בסבב הראשון. התובע, שכבר השקיע בסבב הראשון, לא הסכים לתנאים החדשים. מאידך, למרות הרצון של החברה לגייס את הכסף מן התובע, היא לא יכלה לתת לו את תנאי גיוס שלב א', כיוון שלא ניתן ליצור הבחנה בין משקיעים שונים באותה עת.

על כן, הנתבע, שהיה בעל מניות מרכזי בחברה (כ-40%) ועבורו הזרמת הכספים לחברה הייתה אינטרס מהותי, בחר "לשכב על הגדר" – וללוות בעצמו בתנאים שניתנו למשקיעי שלב ב', ובאותה עת, לתת לתובע את התנאים של משקיעי שלב א – מתוך מנייתו שלו.

ידוע היה לתובע – כפי שמתבטא הדבר בחוזה, שהנתבע ילווה את הכסף בהשקעת בעלים לחברה, על פי תנאי אותה השקעה.

לטענתו של הנתבע, על פי המוסכם בסעיף 1.6 בחוזה, במקרה בו תחליט החברה על הקצאת מניות במקום פירעון כספי מידי של הכסף – הקצאת מניות עבור התובע תהווה פירעון של ההלוואה. וכך לשון הסיפא של הסעיף: "החזר הלוואת הבעלים על ידי החברה [לתובע] ואו הקצאת מניות כאמור לעיל, ייחשבו לפירעון מלא של ההלוואה שנתן [התובע] ל[נתבע]". כיוון שהחברה הפכה במהלך 2009, את הלוואת הבעלים למניות, נמצא שהחוב נפרע ולתובע אין אפשרות לסרב לקבל מניות אלו כפירעון הלוואתו. לטענת הנתבע, למרות שאולי הדבר לא מופיע ברישומי רשם החברות (כטענת ב"כ התובע), בספרי החברה אשר הם הקובעים מבחינה מהותית, התובע מופיע כבעלים של אותן מניות.

הנתבע טוען שבאופן מהותי, מדובר היה בהשקעה, ולא בהלוואה. שכן, כאמור, זכותה של החברה (אותה גם מימשה החברה) להמיר את הלוואת הבעלים במניות. בסיכומיו, מסביר הנתבע שהשימוש במילה הלוואה: "היה טכני ובא לשרת שיקולים של התובע שלא להחזיק ישירות מניות. כפי שהתובע ציין בסעיף 7 לסיכומיו – לא היה זמן לעמוד על ניסוחים או להציב תנאים - החוזה נחתם ב-7 בנובמבר והחברה היתה צריכה לשלם משכורות עד ה-9 בנובמבר ולא היה לה מאיפה. הנתבע הסתפק בסעיף 1.6 שיבטיח את זה שלא יצטרך לשלם את הכסף וכך למעשה מהות החוזה תהיה השקעה."

הסיבה לכך שההסכם נעשה באופן שנעשה, ולא בהקצאת מניות פשוטה ומיידית היא, שהתובע לא רצה להיות בעל מניות ושהוא יהפוך לבעל עניין בחברה. בדרך דומה נהג התובע, לטענת הנתבע, גם בסבב הראשון של ההשקעה.

הוכחה לכך שגם התובע הבין שמהות העסקה היא השקעה, היא שגם לדידו, ברור שיכול היה להיות מצב בו הוא לא היה זוכה כלל להשבת הכסף – אם החברה כלל לא היתה הופכת את הלוואת הבעלים למניות (שכן זהו האירוע המגדיר את מועד הפירעון).

הנתבע מוכיח מתכתובות הדוא"ל, שאין ספק שהנתבע ידע שבמקרה בו יוקצו המניות הוא לא יהיה זכאי להשבת כספו, אלא למניות בלבד.

בדוא"ל שכתב הנתבע לתובע (העתק לב"כ התובע) יום לפני החתימה על החוזה (6.11.07), נאמר במפורש: "בהתאם לעיקרון שעל פיו לא אצטרך לשלם לפני קבלת הכסף בחזרה מהחברה, הוספת התייחסות לתסריט שהתובע לא מימש את האופציה, והלוואות הבעלים הומרו להון, אז הוא צריך לקבל אופציה גם על אותו הון (ולא החזר הלוואה מכיוון שההלוואה אינה בכיס)".

הנתבע הכחיש את טענת ב"כ של התובע, שבמשא-ומתן ביניהם על הניסוח, הובהר לו שעמדת התובע היא שהוא לא מוכן לקבל את הקצאת המניות כפירעון ושאלו הם תנאי ההסכם הסופי. לטענתו, להיפך הוא הבהיר את עמדתו במייל ברור, והניסוח הסופי שנעשה כפי הנראה על ידי ב"כ התובע נועד רק לשפר את הניסוח המשפטי של מה שהוסכם. ולעצם הניסוח, על פי פרשנותו - הוא גם עולה בקנה אחד עם מה שדרש.

ד. פרשנות חוזה בהלכה

עיקר המחלוקת שבין הצדדים נוגעת לשאלת פרשנות סעיף 1.6 לחוזה, המגדיר את עניינה של העסקה ולדברים בעל פה שנאמרו סמוך לחתימת החוזה.

באופן כללי ישנם כמה כללים בהלכה לפירוש חוזה, במקום ספק או חוסר בהירות. עניין זה נדון בשו"ע חושן משפט סימן ס"א הדין בעניין לשונות השטר. בסעיף יג נפסק, בהסתמך על תשובת הרשב"א (ח"א סי' תרכט): מי שטען על כתובת אשתו שהיה עם הארץ ולא הבין כשקרא החזן הכתובה והתנאים, אין שומעין לו.

מדברי השו"ע עולה, שבמקום שיש שטר, לא ניתן לערער על הכתוב, בטענה שהצדדים לא הבינו את הכתוב בשטר לאשורו.

מעבר לכך, בסעיף טו פוסק השו"ע על פי הריב"ש (סימן תפ), שלא רק הדברים שעולים מאליהם מתוך הלשון, אלא שניתן אף 'לדקדק' בלשון השטר ולהסיק מדיוק הלשון מסקנות נוספות. מדקדקין לשון השטר ודנין על פי אותו דקדוק, ולא אמרינן האי גברא לא גמיר כולי האי והיה סבור שהדין היה בענין כך ומפני כך כתב אותו לשון.

בתשובת הריב"ש במקורה, ה'דקדוק' מתבסס על ההנחה, שכותב השטר היה מודע למצב המשפטי בצורה מדויקת ומתוך כך יש לפרש את כוונתו בשטר. למרות שהנחה זו אינה הכרחית, מכריע הריב"ש שלא אמרינן דהאי גברא לא דקדק כל כך.

בסעיף יג (שצוטט לעיל), מביא הרמ"א גם הוא את תשובת הריב"ש, וכותב:
הגה: והוא הדין בשאר דקדוקים שיש לדקדק מן השטר, ולא אמרינן דהאי גברא לא דקדק
כל כך, וכמו שנתבאר בסמוך (בית יוסף בשם ריב"ש סימן ת"פ).
האחרונים מבקשים להסביר, מדוע ראה הרמ"א צורך להביא בהגהותיו את דברי השו"ע שנמצאים
שני סעיפים להלן.
לדעת הסמ"ע (סא, ס"ק כד), החידוש הוא, שניתן היה להבין את האמור בסעיף טו בצורה מוגבלת,
ולקבוע שכך הדין באופן כללי, אך אם טוען בעל הדין 'לא הבנתי', שוב אין מדקדקים בלשון השטר.
על כן הביא הרמ"א את פסק הריב"ש גם בהתייחס לעקרון שאדם לא יוכל לומר 'לא הבנתי', גם
ביחס לידקדוק לשון השטר, ולא רק לתכנים העיקריים שבו.

לדעת הגר"א (סא, ס"ק לז) החידוש הוא, שיש להחיל את העיקרון שמדקדקים בלשון השטר, לא רק
במקרה בו אדם כתב בעצמו את השטר, אלא גם כאשר השטר נכתב על ידי אחרים.
מכלל דברים אלו עולה, שהמקור הראשוני לפרשנות השטר הוא השטר עצמו, ויש לדקדק בלשון
השטר על מנת למצות את פירושו.

יש, והמשמעות הלשונית של השטר, אינה עולה בקנה אחד עם כוונת הצדדים.
בעניין זה, כתב רבינו ירוחם (מישרים נתיב כג חלק י דף סג טור ד)
וכולל גדול בידינו **בכל תנאי שאדם מתנה עם חבירו שאין להלך אחר לשון הכתוב אלא אחר
הכוונה לבד**. וראיה דעל מנת שאראך מאתים זו דהאיש מקדש דלא נתכוונה זאת אלא
להראות משלו.
ודברים אלו הביאם השו"ע (חו"מ סא) בסעיף טז:
יש מי שאומר שתנאי שאדם מתנה עם חבירו אין הולכים אחר הלשון הכתוב, אלא אחר
הכוונה.

דרך פרשנית זו, המבקשת להתחקות אחר כוונת הדברים ולא אחר הביטוי הלשוני, לכאורה סותרת
את העקרון ש'מדקדקין בלשון השטר'. וראו בעניין זה בשו"ת מהרש"ם (חלק ג סימן קד) שהעלה
כמה אפשרויות בעניין, ודיוני הפוסקים. נקודה עיקרית שבאה לידי ביטוי בדבריו שם, היא עוצמת
האומדנא ביחס לכוונת הצדדים. באומדנא ברורה, יש להעדיף את הכוונה על פני הלשון.
בכל אופן נראה שעיקר הספק הוא במקום בו יש סתירה מפורשת בין הכתוב לבין אומדנת בית הדין
ביחס לכוונת הצדדים. במצב בו יש ספק בלשון השטר, בוודאי שיש בכוח האומדנא להכריע את
פירושו של השטר.

ה. פירוש סעיף החוזה בנדון דידן

המחלוקת בין הצדדים, נסובה סביב פירוש סעיף 1.6 לחוזה. פרשנות החוזה, צריכה להתחיל בנייתוח
החוזה עצמו, ולאחר מכן, לדון בנסיבות וראיות חיצוניות אחרות לפירושו של החוזה.
וזה לשון הסעיף:

1.6. להבטחת החזר ההלוואה ממחה בזאת משה את הלוואת הבעלים ואת כל הזכויות הנלוות אליה לחיים, ובלי לגרוע מכלליות האמור, לרבות הזכות לקבל את הכסף מהחברה במקרה שהחברה תפרע את הלוואת הבעלים ו/או הזכות לקבלת מניות - במקרה שהחברה תהפוך את הלוואת הבעלים למניות. החזר הלוואת הבעלים על ידי החברה לחיים ו/או הקצאת מניות כאמור לעיל, ייחשבו לפירעון מלא של ההלוואה שנתן חיים למושה.

כפי שבא לידי ביטוי בטענות הצדדים שפורטו לעיל, לטענת התובע, כל כולו של הסעיף עוסק בבטוחה לפירעון, ואינו עוסק בדרך המלך לפירעון ההלוואה - תשלום כספי. על כן, הסיפא הקובעת ש"החזר הלוואת הבעלים [לתובע] ו/או הקצאת מניות יחשבו לפירעון מלא של ההלוואה שנתן [התובע] [לנתבע]", תקפה רק במצב בו בחר התובע לממש את הבטוחה. שכן, בטוחה היא זכות של המלווה, ואין לו כל חובה לממש בטוחה זו.

כאמור, התובע מבקש להביא ראיה גם מלשון הלוואה המופיעה בחוזה מספר פעמים. בעניין זה נאמר, שאומנם נחלקו הצדדים האם מהותה של העסקה הלוואה או השקעה, אך הלשון בעניין זה אינה יכולה להועיל. הלוואה יכולה להיפרע לא רק על ידי כסף, אלא גם במניות. כך גם "הלוואת בעלים", הלוואה שמה, ולמרות זאת כיוון שבאפשרות החברה להמיר הלוואה זו במניות - מהותה השקעה.

ניתן לומר, שבחינה של סעיף 1.6 כשלעצמו, מעמידה את המחלוקת בספק.

מצד אחד, הניסוח המאוד ברור, קובע שהחזר הלוואת הבעלים או גם הקצאת מניות, תחשב לפירעון מלא של ההלוואה. מצד שני, אפשר לטעון, שהמשפט האחרון נאמר בהקשר של היות הלוואת הבעלים בטוחה בלבד. רק אם תמומש הבטוחה (דבר שנתון לבחירתו של המלווה), תחשב הקצאת המניות כפירעון.

למרות היות המשפט האחרון חלק מסעיף המדבר על קיומה של בטוחה, סגנונו אינו מסויג. סגנון המתייחס רק למקרה של הפעלת הבטוחה, יכול היה להיות: "מימוש הבטוחה על ידי המלווה בכל דרך שהיא, יהווה פירעון מלא של ההלוואה". המילה "הקצאה" שמדברת על "פירעון מלא" מדגישה את פעולת החברה ולא את החלטת ופעולת התובע. על כן, לדעת הרוב בבית הדין, המשמעות היותר נראית היא כפי עמדת הנתבע ויש לתובע לא יותר מספק שמא כוונת לשון השטר כטענותיו. לדעת המיעוט יש לדון בספק זה כספק שקול, כאשר עומדת הפרשנות המילולית וסגנונו הרחב של המשפט מצד אחד, והקשרו של המשפט כשיקול נוגד. להבחנה זו אין השלכה בהכרעת הדין.

במצב של ספק בפירוש השטר, הכלל הוא ש"יד בעל השטר על התחונה" (ב"ב קסו ע"א; שו"ע חו"מ סימן מב, סעיפים ה, ז, ח, ובמקומות נוספים רבים). במקרה דידן, זאת אומרת שהתובע לא יהיה יכול לפרוע ההלוואה מכספו של הנתבע כאשר לשון השטר אינה ברורה. אלא, שהכרעה מכח כלל זה, היא הכרעה שיש בה ספק (שו"ע חו"מ סימן מב, סעיף ח).

משבאנו לידי ספק בפירוש השטר, כפי שהבנו לעיל, בוודאי שיש מקום להסתמך על אומדנות על מנת להכריע בפירוש לשון השטר ובכוונת הצדדים בעסקה. אלא שבנידון דידן, אומדנות אלו מחזקות את טענת הנתבע.

בעניין זה, אנו נותנים משקל לטענת הנתבע, הלווה, שהוא הבהיר לתובע שהוא לא מסכים להתחייב להשבה כספית, באם החברה תבחר להמיר את הלוואת הבעלים במניות.

הדברים נכתבו במפורש בשתי תכתובות דוא"ל שהומצאו לבית הדין. בתאריך 5 לנובמבר 2011, כותב הנתבע (ההדגשה אינה במקור) לבי"כ התובע: לגבי החזר ההלוואה: החזר ההלוואה צריך להתבצע בזמן ובתנאים של החזר הלוואת הבעלים מהחברה, ולקחת בחשבון את האפשרות שהלוואות הבעלים יכולות להיות מומרות להון דהיינו, החזר ההלוואה של הלווה, שהוא הנתבע דידן, למלווה, שהוא התובע דידן, היא על פי התנאים של הלוואת הבעלים, תוך שהוא לוקח במסגרת התנאים את אפשרות המרת ההלוואה למניות.

באופן בהיר עוד יותר, נכתבים הדברים בדוא"ל שנשלח ביום 6 לנובמבר 2011 לתובע עצמו, ובי"כ נמענת בהעתק. בדוא"ל זה מסביר הנתבע, את השינויים שביצע בהסכם. אחד מהם הוא: בהתאם לעיקרון שעל פיו לא אצטרך לשלם לפני קבלת הכסף בחזרה מהחברה, הוספתי התייחסות לתסריט ש[התובע] לא מימש את האופציה, והלוואות הבעלים הומרו להון, אז הוא צריך לקבל אופציה גם על אותו הון (ולא החזר הלוואה מכיוון שההלוואה אינה בכיסוי).

נמצא אם כן, שאין לנו ספק שהנתבע הבהיר את עצמו באופן חד משמעי. לגבי התובע, אין הוכחה בכתובים, שהוא לא הסכים לדרישות התובע. אומנם, בי"כ התובע טענה, שהיא הבהירה את עצמה בעניין לפני החתימה על החוזה, ושהנתבע אף נאלץ, בשיחה טלפונית, לקבל את דרישתה בגלל שהיה לחוץ לכסף תוך זמן קצר. היא טענה אף שהסעיף כפי שנוסח באחרונה מבטא את היות הלוואת הבעלים בטוחה בלבד, הנתונה למימוש לפי שיקול דעת התובע.

בכל מקרה, אין ראיה לדברי בי"כ התובעת. בדיון, נשאלה בי"כ התובע – מדוע נושא שלטענתה עלה באופן מפורש כסלע המחלוקת בין הצדדים, לא הובהר בדרך חד משמעית בהסכם.

על כך השיבה בי"כ התובע, שגיבוש ההסכם נעשה תחת לחץ זמנים כבד ובמהירות, כך שיתכן שנפלו פגמים בבהירות הניסוח, ובנוסף שהפירוש שהיא מבקשת לצקת בדברים "די מפורש" בחוזה. לסיכום, לפנינו מקום לספק בלשון השטר אך הנטייה היא לטובת הנתבע, והכחשה עובדתית בעניין הסיכום בעל פה.

עולה השאלה, האם מן הבחינה ההלכתית על פי עיקר הדין, יש מקום לחייב את הנתבע שבועה בנדון דידן. ככלל, יש שבועת היסת (מדרבנן), בכל מצב בו אדם טוען על חבירו תביעה ממונית בטענת ברי והנתבע מכחישו (שו"ע חו"מ סי' עה סעי' ה).

בנדון דידן – התובע עצמו אינו טוען טענת ברי. הוא אינו יודע מה בדיוק נאמר על ידי באת כוחו ועל ידי הנתבע עת היו עסוקים במשא ומתן. הוא גם לא טען בבית הדין שהורה באופן חד משמעי לבי"כ להלוות בלבד, ולמנוע כל דרך שהיא בו הוא מסכן את כספו. להיפך, הוא הודה שלא היה בקי ברזי המשא ומתן, אלא נתן לעורכת דינו לנהל את העניין ולהסכים על פרטי החוזה, בצורה שתהיה מיטבית עבורו. במצב בו התובע אינו טוען ברי, דנו הפוסקים האם יש אפשרות להשביע על פי מידע שנאמר לתובע על ידי אחר שהוא מאמין לו. (ראו שולחן ערוך חושן משפט סי' עה סעי' כג, ברמ"א,

בש"ך ובשאר נ"כ).

המנהג כיום הוא, שלא להשביע כלל. אלא, לפי שיקול דעת בית הדין, ניתן לפשר על השבועה. דהיינו, לחייב את הנתבע תשלום חלקי, כפדיון השבועה אותה הוא אמור להשבע מעיקר הדין. אלא שעניין זה נתון לשיקול דעתו של בית הדין (ראו בעניין זה הרב שלמה לוי, "הטלת פשרה במקום חיוב שבועה", תחומין כרך יב, עמ' 327).

בנדון דידן, אנו לא רואים מקום לפשר על השבועה ולחייב את הנתבע אף בתשלום חלקי. למרות שהנתבע היה בלחץ לגייס את הכסף הנדרש, אין זה אומר שהוא היה מסכים באותה עת לכל דרישה. להיפך, העולה מתוך הדברים הוא שעניין זה הנתבע היה דווקא ולא הסכים להיכנס לסיכון של מחוייבות אישית לפירעון כספי של ההלוואה והתובע עצמו לא היה דווקא, אלא שב"כ של התובע ביקשה לעשות את המיטב עבור הלקוח שלה.

בענייננו, עמדת התובע לוקה במספר קשיים. ועיקרם הוא – מדוע נקודת מחלוקת כה עקרונית לא הובהרה חד משמעית בחוזה, ומאידך שהקריאה הפשוטה של הנמצא בכתובים תואמת דווקא את עמדתו של הנתבע ולא של התובע. תשובתה של ב"כ התובע, שהדברים נעשו מהר היא קשה, במיוחד אם לוקחים בחשבון שהיה זמן להחלפת כמה גרסאות דרך האי מייל. פרשנותה המבוססת על העובדה שהעניין של הקצאת המניות כתוב כחלק מסעיף ראשיתו עוסק בבטוחות דווקא, דורשת יותר תחכום ואינה מראה על פזיזות.

מאידך, גירסת הנתבע מתקבלת על הדעת בקלות. הוא הביע מפורשות את הבנתו שמדובר על הלוואה/השקעה שבשום פנים לא תגבה מכיסו הפרטי וכתב את הסעיף בסגנון של מי שאינו עו"ד. עוה"ד של התובע ניסחה את דבריו בסגנון משפטי שעל פניו לא משנה מהמהות. במצב כזה, גם אם שזור בלשון הסעיף רמז שלא נראה לעין למשמעות אחרת, יש בסיס איתן לטענת הנתבע שהוא הבין את התחייבותו בהתאם למה שהבהיר בכתב, ולכן גם מובן מדוע הנתבע לא יימנע מלחתום על הסכם זה.

סיכום:

בלשון החוזה, יש חוסר בהירות האם המרת הלוואת הבעלים של הנתבע שהומחתה לתובע, מהווה פירעון, גם אם תעשה בעל כורחו של התובע, או שזו רק זכות מכח היות הלוואת הבעלים בטוחה. אולם נטיית בית הדין היא לפרשנותו של הנתבע.

מתכתובות הדוא"ל שבין הצדדים, עולה שהנתבע הבהיר במפורש שהוא לא יתחייב להשיב את ההלוואה בצורה כספית אם החברה תמיר את הלוואת הבעלים למניות. לא הוכח שלאחר מכן היתה הסכמה של הנתבע לשינוי התנאים, וגם אי אפשר לטעון שחתימתו על המסמך כמו שהוא מראה על הסכמתו למתווה אותו טוען התובע. על כן, לא ניתן לדרוש ממנו לפרוע את ההלוואה בדרך של תשלום כספי.

החברה המירה את הלוואת הבעלים למניות.

גם אם לטענת התובע טרם נרשמו המניות על שמו, ניתן לעשות זאת כעת ובכך יפרע החוב.

ו. זכאות התובע ל-1,500 יחידות מניה

היבט שעלה תוך כדי הדיונים הוא זכאותו (אופציה שאינה ניתנת לביטול) של התובע ל-1500 מניות החברה, בנוסף לפירעון ההלוואה (סעיף 1.3 לחוזה).

בדיון הראשון, לאחר שעלתה האפשרות שיש בתמורה של 1500 מניות משום ריבית, הודיע התובע שהוא מוותר על זכות זו. בדיון השני, התברר שיותר זה נבע רק מן ההנחה שיש בדבר משום ריבית, ובנוסף שאם יזכה בדין, הוא נכון לוותר על מניות אלו בכל אופן, אך אם לא יזכה להשבת כספו, הוא אינו מוותר על זכות זו.

על פי דברי התובע, השאלה האיסורית בעניין ריבית נשאלה זה מכבר מפוסק חשוב, וזה הכריע להיתר בשל הסיכונים הכרוכים בהשקעה. בעניין זה לא היתה מחלוקת בין הצדדים. על כן, לא נדרשנו לשאלה האיסורית כל עיקר.

ובכל אופן, לאור פסק הדין בוודאי שלא היתה מחילה על זכות זו.

ז. החלטה

1. התביעה נדחית.
2. הצדדים יישאו בשווה באגרת בית הדין. הנתבע ישלם לתובע סכום של 500 ₪, מחצית האגרה ששולמה, תוך 30 יום.
3. פסק הדין ניתן ביום ה' י"ד בסיון תשע"ג, 23 במאי 2013.

הרב סיני לוי

הרב דניאל מן, אב"ד

הרב דניאל כץ